

**PIĘĆDZIESIĄT LAT
ZIELONOGÓRSKIEJ POLONISTYKI
KSIĘGA JUBILEUSZOWA**

50

**Pięćdziesiąt lat
zielonogórskiej
polonistyki**

Pięćdziesiąt lat zielonogórskiej polonistyki

Księga jubileuszowa

REDAKCJA

**Marta Ruszczyńska
i Iwona Pałucka-Czerniak**

UNIwersytet Zielonogórski
Zielona Góra 2024

RADA WYDAWNICZA

Andrzej Pieczyński (przewodniczący), Andrzej Bisztyga, Bogumiła Burda,
Eugene Feldshtein, Beata Gabryś, Magdalena Gibas-Dorna, Jacek Korentz,
Tatiana Rongińska, Franciszek Runiec (sekretarz)

UNIWERSYTET
ZIELONOGÓRSKI

RECENZJE

Piotr Michałowski
Maria Trawińska

REDAKCJA

Kinga Dolczewska

KOREKTA

Aldona Reich

OPRACOWANIE TYPOGRAFICZNE

Anna Strzyżewska

© Copyright by Uniwersytet Zielonogórski
Zielona Góra 2024

ISBN 978-83-7842-532-8

https://doi.org/10.59444/2024MONredRus_Pa

OFICyna WYDAWNICZA UNIWERSYTETU ZIELONOGÓRSKIEGO

65-246 Zielona Góra, ul. Podgórna 50, tel. (68) 328 78 64
www.ow.uz.zgora.pl, e-mail: sekretariat@ow.uz.zgora.pl

Spis treści

Słowo wstępne	7
Iwona Pałucka-Czerniak, Polonistyka zielonogórska – zarys historyczny	9
Marta Ruszczyńska, Wspomnienie o zielonogórskiej polonistyce	35
Marian Bugajski, O polonistyce, zakładzie i katedrze na pięćdziesięciolecie wspomnień przygarść	41
Małgorzata Mikołajczak, Anna Wojciechowska, Zielonogórska polonistyka a kształcenie doktorantów	55
Kamila Gieba, Małgorzata Mikołajczak, Zielonogórska Pracownia Badań nad Literaturą Regionalną (2010-2019): działalność, kierunki badawcze, dokonania	63
Katarzyna Węgorowska, Jubileuszowe refleksje o Pracowni-Laboratorium Języka i Kultury Ludowej Uniwersytetu Zielonogórskiego	77

Część I: Prace literaturoznawcze

Dorota Kulczycka, Wizerunek Jana Pawła II w kulturze współczesnej: „odjaniepawlenie” i „dewojtylizacja” w literaturze i w najnowszych filmach	95
Małgorzata Mikołajczak, Owoc granatu. O <i>Lekcji Tejrzejzasa</i> Janusza Szubera	133
Marta Ruszczyńska, Intertekstualność Norwida. Przypadek jednego wiersza	141
Anna Szóstak, Migracje nieoczywiste w prozie Olgi Tokarczuk	157
Joanna Wawryk, Gry intertekstualne Stephena Kinga – <i>Baśniowa opowieść</i> wobec popkultury, klasyki i mitu	175

Część II: Prace językoznawcze

Joanna Gorzelana, Wyznaczniki gatunkowe recenzji w „Monitorze”	197
Magdalena Hawrysz, Publicystyka Wacława Nałkowskiego przeciwko Litwosowi – perspektywa retoryczna	215
Magdalena Jurewicz-Nowak, Językowe odniesienia do zmysłu wzroku w korespondencji prasowej o modzie z XIX wieku	227
Irmina Kotlarska, Kilka uwag o polskim dyskursie glottodydaktycznym w okresie międzywojennym (na przykładzie nauczania języka angielskiego) – teksty i konteksty	243

Krzysztof Maćkowiak , Polska refleksja stylistyczna w latach 1945-1948	257
Iwona Pałucka-Czerniak , W poszukiwaniu językowego pierwowzoru wizerunku czeladnika piwowarskiego	275
Marzanna Uździcka , Paratekst w badaniach lingwistycznych (rekonesans badawczy)	291
Anna Wojciechowska, Urszula Majdańska-Wachowicz , Wyznaczniki finalnego komponentu recenzji muzycznej (na materiale polskim i amerykańskim)	305
Nataliia Zotova , Wspólnota komunikatywna militarna odzwierciedlona w modlitewniku <i>Przyjaciel żołnierza. Modlitewnik dla żołnierzy wyznania prawosławnego</i> z 1937 r. – rekonesans badawczy	317
Iwona Żuraszek-Ryś , Zagadnienia onomastyczne w dorobku zielonogórskich językoznawców	333
Noty o autorach	345

Słowo wstępne

W roku 2021 minęło 50 lat od utworzenia zielonogórskiej polonistyki na naszej Uczelni. Ten złoty jubileusz stał się dla naszego środowiska okazją do oczywistych podsumowań, refleksji oraz wspomnień. Postanowiliśmy jednak bardziej trwale upamiętnić tę szczególnie dla nas ważną rocznicę i wydać jubileuszową księgę. Ma ona charakter wspomnieniowo-informacyjny, jak również naukowy. Zawarte w niej artykuły i materiały dotyczące dwóch pracowni oraz sprawozdanie na temat funkcjonowania szkół doktorskich pokazują filologię polską w perspektywie historycznej, dając ogłęd jej dorobku naukowego i dydaktycznego, a także działalności kilku uczonych, którzy wpisali się w mapę kulturalną naszego miasta. Wspomniane teksty i materiały pokazują również przekształcenia i rozwój kierunku w poszczególnych, bardzo zróżnicowanych dekadach w dwóch tekstach wspomnieniowych pracowników zielonogórskiej uczelni. Z kolei prace naukowe literaturoznawców i językoznawców prezentują, oczywiście w sposób wybiórczy, główne linie badań naukowych naszego polonistycznego środowiska, zgrupowanego w obrębie dyscyplin językoznawstwa i literaturoznawstwa.

Jako redaktorkom zależało nam na ujęciu diachronicznym i synchronicznym tego jakże ważnego, nie tylko z okazji jubileuszu, spojrzenia wstecz, co oddaje, a ocenią to Czytelnicy, przedstawiony w księdze wybór tekstów. Nasi pracownicy zaprezentowali w obrębie dwóch wspomnianych dyscyplin szeroki wybór tematyczny swoich naukowych tekstów, których podstawa została zakorzeniona w ich autorskim nurcie badawczym. Mamy nadzieję, że księga jubileuszowa pokaże naszą polonistykę i jej dynamiczny rozwój na przestrzeni owych pięćdziesięciu lat. Jest to przecież jakże istotny fragment naszych naukowych biografii, a także wspomnienie o tych, których już wśród nas nie ma. Dla Czytelników natomiast, szczególnie naszych absolwentów, choć nie tylko, będzie to przypomnienie kronikarsko-historyczne oraz bardzo osobiste, gdyż związane z czasem ich studenckiej młodości. Ten powrót do wspomnień oraz pamięć o tym, co minęło, przecież niebezpiepowrotnie, zawarte w słynnym cytacie z *Fausta* Goethego – „chwilo, trwaj, jesteś piękna” – pokazuje sens i znaczenie Faustowskiej chwili w odczuciu czasu, gdyż to ona, przez bohatera rozpoznana, zdaje się być

doświadczeniem szczytowym, mieć sens ocalający wobec zmienności i przemijania, nadając znaczenie całemu naszemu trwaniu.

Miejmy nadzieję, że nasza jubileuszowa publikacja również choć w części ocali pamięć o 50-leciu zielonogórskiej polonistyki, dostarczając Czytelnikom pięknych chwil. Może też będzie początkiem kolejnych nowych i twórczych dekad filologii polskiej, jak również jej dalszego owocnego rozwoju.

Marta Ruszczyńska
Iwona Pałucka-Czerniak